

Nr 91.

Av herr **Ekman m. fl.**, om tillverkning till avsalu inom landet av porter med 18 procents inbryggningsstyrka.

Vid olika tillfällen ha motioner väckts i riksdagen angående försäljning av starkporter å motbok vid systembolagen på samma villkor, som gälla för försäljning av utländska viner. Vid 1933 års riksdag blev en dylik motion avslagen — i första kammaren med sju rösters majoritet — närmast på grund av att 1928 års rusedryckskommitté efter fem års arbete ännu ej hunnit fram till behandlingen av maldryckslagstiftningen. Av enahanda skäl blev en liknande motion avslagen vid 1934 års riksdag. Vid sistnämnda tillfälle skedde avgörandet i första kammaren först med den förseglade sedelns hjälp. Då kommittén längre fram under 1934 framlade sitt betänkande, visade det sig emellertid, att maldryckerna ej alls blivit föremål för behandling, varför en ny kommitté — 1934 års maldryckskommitté — tillsattes.

I 1934 års kommittéutlåtande beröres även förslaget om att tillåta försäljning av starkporter på motbok. Kommittén ställer sig avvisande därtill och motiverar sin ståndpunkt bl. a. i följande uttalande på sid. 139 i betänkandet: »Ett frigivande endast av starkportern skulle icke undgå att medföra praktiska svårigheter såtillvida, som det icke kunde dragas en klar gräns mellan porter och andra maldrycker. Det måste också synas inkonsekvent att från ett generellt förbud mot starköl undantaga en viss typ, som i lika hög grad som de förbjudna typerna kunde medföra olägenheter ur nykterhetssynpunkt. Det vore icke osannolikt, att portern skulle kunna bli en ersättningsdryck för starkölet.»

Om det kan medgivas, att vissa skäl kunna åberopas mot ett införande av starkölet, så kan samma medgivande ej göras beträffande kommitténs avvisande av tanken, att porter skulle tillhandahållas genom systembolagen. Man kan naturligtvis säga, att starkportern skulle väcka ett intresse även för frigivande av starkölet, som för närvarande icke torde förefinnas i någon nämnvärd utsträckning, men med sannolikt vida större fog kan man göra gällande, att tillgången till *en* stark maldryck såsom portern skulle avleda intresset för starköl i allmänhet och måhända för lång tid framåt kunna skjuta starkölsfrågan i bakgrunden.

Då kommittén uttalar den meningen, att en klar gräns mellan portern å ena och starkölet i övrigt å andra sidan näppeligen kan åstadkommas, må erinras om att motsvarande finska lagstiftning givit exempel på en fullt tillfredsställande lösning härav.

Beträffande de fördelar för näringsliv och statsfinanser, som ett frigivande av starkportern skulle medföra, må bl. a. erinras, om att systembolagen i landet skulle tillföras cirka 1,800,000 kronor enligt följande beräk-

ning. Med nuvarande maltskatt torde halvbuteljpriset från bryggerierna bliva cirka 40 öre. På detta pris lägga systemen i regel 20 %, d. v. s. 8 öre, som torde bliva avjämnat uppåt till 10 öre, varför allmänheten kan afhämta portern till 50 öre. Vid den gamla omsättningen av 60,000 hl. (en liter per capita och år), utgörande 18 miljoner flaskor, blir bruttovinsten för systemen sålunda 1,800,000 kronor. Då varan äger så gott som oinskränkt hållbarhet samt fryser först vid 2 à 3 grader under noll, torde det vara lätt att ordna lokaler för dess förvaring. Det har också visat sig vid hänvändelse till systembolagen på olika håll i landet, att dessa med intresse och beredvillighet motse försäljningen av porter klass III.

Den ökade maltskatten skulle också bereda staten en ej oväsentlig inkomstökning.

Även gagnet för det svenska jordbruket har i diskussionen framhållits som en gynnsam följd av tillverkning av starkporter, ehuru det är klart, att för den svenska kornodlingen i sin helhet saken ej spelar någon stor roll. Något gynnsammare äro dock siffrorna i verkligheten, än vad som i kommittébetänkandet återgivits. Den uppgivna ökningen av kornförbrukningen vid införande av starkporter — ungefär 420,000 kg. — måste bero på en felräkning, då den torde belöpa sig till cirka 800,000 kg. vid en starkporteromsättning av 30,000 hl. (sålunda cirka 1,600,000 kg. vid en omsättning av 60,000 hl.), om den nuvarande omsättningen av porter klass II helt upphör och cirka 1,100,000 kg., om denna omsättning bibehålles i nuvarande omfattning vid sidan av starkportern.

Det må också vara på sin plats att här taga upp till närmare behandling en invändning, som framfördes under 1934 års riksdagsdebatt, nämligen tvivlet om att porter klass III skulle komma att användas i stället för billiga utländska viner. Även om så skulle bliva fallet, så återstår ju i alla fall det faktum att allmänheten bör vara lika berättigad att å motbok till rimligt pris få uttaga porter med 7 vol. % alkoholhalt som utländskt vin med mer än dubbelt så hög alkoholhalt. I varje fall måste risken vara mindre om kunden får $\frac{1}{2}$ porter à 7 volymprocent än en halvbutelj vin à 14 volymprocent. Detta så mycket mera, som statsmakterna genom att på sin tid förlägga försäljning till apoteken tillerkänt portern ett visst medicinskt värde. Det pris till vilket allmänheten kan tillhandla sig porter klass III genom apoteken verkar som rent förbud. Apoteken kunna ej ha något som helst intresse av att ha några dussin porter på lager för att vid något särskilt tillfälle tillhandahålla någon oväntad kund något helt eller halvt dussin. Värst är det för apoteken i Norrland och Lappmarken, dit en hög frakt oerhört måste fördyra varan. Ett pris av 1 krona torde sålunda vid apoteken vara det vanliga. Tillkommer för recept vidare 5 kr. blir priset för en halv porter klass III 1: 50 à 2: —, beroende på om receptet gäller ett helt eller ett halvt dussin. Då en halv butelj Villafranca eller Rioja med mera än dubbelt så hög alkoholhalt kostar 95 öre, måste man anse detta pris å portern avita. Försåld på motbok genom systemen torde priset å densamma bli cirka 50 öre.

Vad utskänkning av starkporter beträffar, har man från olika håll velat göra gällande, att det skulle bli svårare att kontrollera denna än utskänkningen av det oftast åtskilligt starkare billiga vinet. Både med tanke på kontrollstyrelsens utskänkingsföreskrifter och systembolagens och myndigheternas noggranna övervakning av deras efterlevnad, synas några risker ur kontrollsynpunkt ej vara att befara.

Vår nykterhetslagstiftning medger införsel och konsumtion i riket av alkoholstarka utländska viner i praktiskt taget obegränsade kvantiteter, under det att den relativt alkoholsvaga inhemska kvalitetsdrycken porter klass III, tillverkad av så gott som uteslutande svenskt råmaterial och med svensk arbetskraft undanhålles allmänheten. Helt visst ligger det ej någon överdrift i det påståendet, att det är ett allmänt önskemål, att vår nykterhetslagstiftning befrias från denna inkonsekventa inställning och att sålunda en maltdryck med porterns goda och erkänt hälsobringande egenskaper i försäljningshänseende likställas med importerade viner. Då dessutom — som ovan antytts — en ökad starkportertillverkning utan att något nykterhetsintresse trädes för nära skulle medföra avsevärda fördelar för landets näringsliv och finanser, vilja vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i gällande maltdrycksförordning och rusdrycksförsäljningsförordning, att porter med en inbryggningsstyrka av 18 procent extrakt (klass III) må få tillverkas till avsalu inom landet och i försäljningshänseende jämsställas med utländskt vin.

Stockholm den 20 januari 1939.

Fritjof Ekman.

Gösta Rahmn.

Rickard Lindström.

G. A. Björkman.

John Gustavson.

Ivar Ekströmer.

Knut Petersson.

L. Franzon.

Nils Holmström.

O. A. Nordborg.